

Protokoll fört vid pleniföredragning

Finansavdelningen

Allmänna byrån, F1

Närvarande

KS - CG - MP - NF - TA - MN - WV

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Katrin Sjögren

Föredragande

Minister

Mats Perämaa

Protokollförare

Finanschef

Conny Nyholm

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 10

Avräkningsgrunden enligt 47 § självstyrelselagen.

ÅLR 2016/2244

122 F1

Beslöts tillskriva finansministeriet i **enlighet med bilaga 1, F116P07.**

Finansministeriet

PB 28
00023 STATSRÅDET

Hänvisning
VM/646/02.02.07/2016

Kontaktperson

Ärende
UTLÅTANDE OM ÄNDRING AV AVRÄKNINGSGRUNDEN

Begäran om utlåtande

Finansministeriet har begärt utlåtande från landskapsregeringen på förslaget om att avräkningsgrunden genom rikslag med lagtingets godkännande höjs till 0,48 procent.

Utlåtande

Landskapsregeringen anser att det med hänvisning till 47 § självstyrelselagen och mot bakgrund av de strukturella förändringarna i statsbokslutet, förändrade befolkningsförhållanden, förändrade förhållanden i övrigt och kostnader för förpliktelser som följer av EU-medlemskapet är motiverat med förhöjning av avräkningsgrunden till 0,48 % samt att detta stöds av redan genomförda utredningar. Av Ålandsdelegationens utlåtande av den 21 september 2015 framgår att bestämmelserna om ändringen av avräkningsgrunden ger rum för en relativt vid juridisk prövning. Ålandsdelegationen konstaterar även att avräkningsgrunden inte ändrats under den tid självstyrelselagen varit i kraft och att en översyn av avräkningsgrunden därför är befogad.

Motivering

Landskapsregeringen konstaterar att det har gjorts flera gemensamma utredningar angående avräkningsgrunden och förändringar i statsbokslutets uppbyggnad; Turunen/Eriksson utredningen från år 2004 respektive Santamäki-Vuori betänkandet från år 2013. I utredningarna ingår bl.a. de tekniska och övriga förändringar som skett i statsbokslutets grunder, förändringar i fördelningen av förvaltningsuppgifter mellan staten och landskapet, befolkningsökningen samt kostnadsökningar till följd av EU-medlemskapet till de delar det är möjligt att utreda dessa.

Med anledning av att det till viss del funnits divergerande syn på vilka förändringsfaktorer som borde föranleda en ändring av avräkningsgrunden formulerade finansministeriet och landskapsregeringen sommaren 2015 gemensamt två frågor till

Ålandsdelegationen. Ålandsdelegationen konstaterade sedan i sitt utlåtande i september 2015 att med beaktande av de förändringar som gjordes under beredningen av självstyrelselagen ger bestämmelserna rum för en relativt vid juridisk prövning, varvid även bedömningar av de ekonomiska konsekvenserna kan tas i beaktande. Ålandsdelegationen noterar även att de angivna grunderna för höjande respektive sänkande av avräkningsgrunden endast utgör en allmän bestämmelse och därmed kan betraktas som exempel på när ändringar ska göras.

Den ursprungliga tanken om att det var Ålandsdelegationen som expertorgan som årligen skulle se på faktorer som påverkar avräkningsgrunden övergavs i ett sent beredningsskede till förmån för en lagstiftningsprocess med riksdagen och lagtinget som beslutande organ. Denna omständighet, det vill säga att det ankommer på riksdagen att i en lag med lagtingets samtycke stadga om ändringar i avräkningsgrunden, tyder på att lagstiftaren ansett att beslutsprocessen till sin karaktär i hög grad är politisk.

Mot bakgrund av ovanstående och Ålandsdelegationens utlåtande är det motiverat att beakta även faktorer som befolkningsökningen, digitaliseringen samt internationella krav på klimatrelaterade åtgärder vid en justering av avräkningsgrunden.

Befolkningsutvecklingen på Åland har berörts i Santamäki-Vuori betänkandet. Det torde stå klart att en större befolkning medför högre utgifter för att upprätthålla den offentliga servicen. Av bilagan till landskapsregeringens anhållan om ändring av avräkningsgrunden framgår att landskapets andel av befolkningen i Finland stigit från 0,48 % då förslaget till självstyrelselag bereddes till närmare 0,53 % i nuläget. Exakt vad detta betyder i ökade utgifter låter sig knappast utredas men en motsvarande procentuell förhöjning av avräkningsgrunden skulle betyda en förhöjning till 0,49 %, redan innan övriga förhöjande faktorer beaktas.

För att uppnå syftena med självstyrelsen och upprätthålla det åländska samhället i enlighet med den allmänna samhällsutvecklingen i vår omvärld är det nödvändigt även för landskapet att genomföra en omfattande digitalisering. I många fall är det EU-relaterade krav och internationella bestämmelser som leder till högre it - kostnader för landskapet än vad förvaltningen i sig skulle motivera. Kostnaderna för landskapet blir således till följd av de små volymerna relativt sett mycket höga. Som exempel kan nämnas de omfattande rapporteringskraven rörande EU-delfinansierade program som i många fall är de samma för landskapet som för en nation, samt de internationella kraven som finns beträffande körkortsregister och lämnande av uppgifter ur dem.

Medlemsstaten Finland och därmed landskapet Åland har enligt det s.k. RES - direktivet förpliktelser att öka andelen förnybar energi. Energipolitiken faller inom landskapets behörighet och landskapet svarar därför för de åtaganden som direktivet kan ge anledning till i landskapet. Det samråd som riket och landskapet förde med varandra utgående från detta och beaktande hur landskapets goda vindförhållanden skulle kunna tas tillvara på ett för båda parter gynnsamt sätt ledde till planer på ett särskilt inmatningssystem för vindkraft, som förbereddes genom lagstiftningsåtgärder i såväl riksdagen som lagtinget. Planerna medförde att landskapets åtgärder för att öka den förnybara energins andel i hög grad inriktades på att utveckla vindkraften. Fastän det sedermera visat sig

att det inte är aktuellt att förverkliga den gemensamma satsningen på vindkraft bör landskapet ändå vidta åtgärder för att öka andelen förnybar energi utgående från principerna i de internationella åtagandena. För att undvika att vindkraftsbranschen på Åland i och med den uppkomna situationen skadas på ett bestående sätt ser sig landskapsregeringen därtill tvungen att under en sjuårsperiod införa ett stödssystem som gäller från och med 1.7.2016 till och med 31.12.2022. Sammantaget räknar landskapsregeringen med att under de närmaste åren vållas kostnader om 1 – 2 miljoner euro för klimat- och energi relaterade åtgärder.

Med beaktande av de utredningsarbeten som redan gjorts gemensamt anser landskapsregeringen inte att några ytterligare beräkningar behöver göras. Då det juridiska prövningsutrymmet, som framgår av Ålandsdelegationens utlåtande, är vitt bör frågan lösas genom ett politiskt beslut. Mot bakgrund av detta lyfte landskapsregeringen därför frågan om en justering av avräkningsgrunden till 0,48 procent inför statsminister Juha Sipiläs och kommunikationsminister Anne Berners besök till Åland den 8 mars i år. Den politiska diskussionen med regeringen har därefter fortsatt, varvid det klarlagts att regeringen inför behandlingen av statens budget avser bereda ett beslut om höjning av avräkningsgrunden till 0,48 procent från och med år 2017.

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

FÖR KÄNNEDOM

Kommunikationsminister Anne Berner
Justitieministeriet
Landshövding Peter Lindbäck
Riksdagsledamot Mats Löfström